

årgång 8

juni 80

 INTERNATIONELLA
HANDIKAPPÅRET 1981
— Full delaktighet och jämlikhet

LARY

INTERNATIONELLA HANDIKAPPÅRET 1981

— Full delaktighet och jämlikhet

Varför ett handikappår?

Man uppskattar att det finns ca 400 miljoner människor i världen med skador och funktionsbegränsningar av olika slag. De flesta av dem bor i u-länder. Undernäring, sjukdomar, epidemier, bristande hälso- och mödravård är några av de viktigaste orsakerna till handikapp i dessa länder.

Mat, bostäder, sjukvård, skolor och arbete räcker i många fall inte på långt när till för hela befolkningen. Handikappade hör till dem som har svårast att få sina grundläggande behov tillfredsställda. Vård och behandling, hjälpmedel, specialundervisning, yrkesutbildning och arbetsmöjligheter för handikappade saknas nästan helt i många u-länder. Ofta koncentreras de resurser som finns till stora institutioner och når inte ut till landsbygden och slumområdena där de flesta människorna lever.

I takt med utvecklingen uppkommer nya orsaker till handikapp. I i-länder skadas årligen många människor i trafiken, i arbetslivet eller genom farliga ämnen i miljön. Stress och otrygghet orsakar psykiska skador.

Även i i-länder är handikappade en eftersatt grupp. Samhället byggs oftast för en tänkt "normalmänniska". Människor med nedsatt funktionsförmåga utestängs från stora delar av samhällslivet dels genom att man i den ordinarie planeringen inte tar hänsyn till att människor är olika, dels genom att resurser inte står till förfogande för att kompensera den funktionsbegränsning som gör att en del människor har svårt att leva som andra.

Att ha nedsatt fysisk eller psykisk funktionsförmåga medför också i i-länder ofta dålig utbildning, begränsat yrkesval, svårigheter att få arbete och bostad, bristfällig ekonomi, hinder att delta i kultur- och föreningsliv, ensamhet och isolering.

Klyftan är vid mellan verkligheten för människor med handikapp och parollerna i den förklaring om handikappades rättigheter, som FN antagit.

Därför har FN beslutat att under år 1981 ägna särskild uppmärksamhet åt handikappades situation i världen.

Temat för handikappåret är "FULL DELAKTIGHET OCH JÄMLIKHET".

Det här vill FN göra:

FN har antagit en aktionsplan för handikappåret. Enligt den är huvudsyftet med året att förverkliga målen *full delaktighet* för handikappade i de samhällen där de lever och *jämlikhet* mellan dem och andra medborgare. Kraven på delaktighet och jämlikhet måste resas med samma kraft i, i- och u-länder. De skall också gälla lika del i den höjning av levnadsnivån som är ett resultat av social och ekonomisk utveckling.

FN vill i detta sammanhang

- Sprida den syn på handikapp som bygger på åtskillnad mellan begreppen skada, funktionshinder och handikapp;
- Verka för att samhällets verksamhet på alla områden görs tillgänglig för människor med funktionshinder samt att dessa människors behov beaktas i planeringen på alla samhällsområden och att åtgärder integreras såväl i nationella reform- och utvecklingsprogram som i internationella organisationers arbete;
- Verka för att förbättra villkoren för handikappade i u-länder genom olika former av utvecklingsbistånd;
- Stödja uppbyggnad av handikappades egna organisationer;
- Uppmuntra forskning som rör handikappfrågor, inklusive förebyggande av handikapp;
- Stimulera medlemsländerna till att genomföra praktiska åtgärder och till att utarbeta nationella handlingsprogram för att uppnå dessa mål.

Planen innehåller en rad rekommendationer till medlemsländer, FN och dess fackorgan, de regionala kommissionerna m. fl.

FN skall under handikappåret genomföra ett expertsymposium om åtgärder till stöd för handikappade i u-länder samt regionala konferenser i fyra världsdelar. 1982 skall generalförsamlingen anta ett långsiktigt handlingsprogram i handikappfrågor för 80-talet.

FN:s aktionsplan har utarbetats av en rådgivande kommitté med 23 medlemsländer (däribland Sverige) som också följer förberedelsearbetet. Ett särskilt sekretariat för handikappåret finns inrättat i Wien.

Vad kan vi göra i Sverige?

Målet för vår handikappolitik är att göra samhället tillgängligt för alla. Människor med fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar skall kunna delta i samhällsgemenskapen och leva ett liv som så långt möjligt är likvärdigt med andras.

Insatserna under handikappåret skall inriktas på att visa hur handikappades delaktighet i samhället kan ökas och klyftorna i jämlikhet mellan dem och andra utjämnas i vårt eget land. De skall också visa hur vi i vårt biståndsarbete kan bidra till att förbättra livsvillkoren för handikappade i u-länder.

Handikappfrågor kan inte ses isolerade. De berör alla samhällsområden och skall behandlas som en aspekt i reformarbetet på alla nivåer. Handikappåret ger anledning att med särskilt eftertryck visa på brister i handikappades situation och intensifiera strävan mot förbättringar. Det ger också tillfälle för myndigheter och organisationer av skilda slag att bredda och fördjupa arbetet med handikappfrågor i sin ordinarie verksamhet. Det är viktigt att året inte blir en isolerad händelse utan ett led i ett långsiktigt arbete med sikte på konkreta förbättringar som kan bli bestående också efter 1981.

Året är också ett tillfälle att följa upp de reformer som har beslutats under senare år och att utvärdera effekten av dessa reformer. Det bör uppfordra till en bred debatt kring samhällsutvecklingens konsekvenser för handikappades delaktighet och jämlikhet och kring våra åtgärder till stöd för handikappade. I projekt och försöksverksamheter bör nya vägar inför 80-talet kunna sökas.

Regeringen har utsett en beredningsgrupp som har huvudansvaret för att de svenska insatserna under handikappåret samordnas. Ordförande i gruppen är sjukvårdsminister Elisabet Holm. Det praktiska arbetet leds av två arbetsutskott, ett för nationella och ett för internationella insatser.

Men de viktiga insatserna under handikappåret måste göras av statliga myndigheter, kommuner och landsting, organisationer och sammanslutningar av skilda slag. I slutet av 1980 ämnar beredningsgruppen utarbeta en sammanställning av förberedelser och planer i landet inför handikappåret.

Vi hoppas att Du som läser den här broschyren kommer att ta initiativ till att på Din arbetsplats, i Din kommun, i Ditt landsting, i Din organisation eller där Du annars är verksam arbeta för att handikappåret uppmärksammas i planeringen för 1981.

HCK's ÅRSSTÄMMA

ÖVER 300 000

HCK:s medlemsförbund har under 1979 passerat 300 000 enskilt anslutna medlemmar. Det kunde kanslichef Rolf Utberg rapportera inför HCK:s årsstämma 1980. Det innebär att HCK-rörelsen har ökat sitt medlemsantal med över 80 000 under 1970-talet. Det visar att landets handikappade inser värdet av att organisera sig, framhöll Rolf Utberg. Det tyder på ett ökat handikappmedvetande, men också att HCK-förbunden allt bättre företräder sina gruppers intressen i samhället.

Antalet lokalföreningar i de 22 till HCK anslutna handikappförbunden uppgår nu till mer än 1 300. Det är nödvändigt att bygga ut organisationsnätet, ansåg årsstämman. Samverkan mellan handikappföreningarna lokalt ska utvecklas. HCK-kommittéer, som nu finns i ett stort antal kommuner, ska under de närmaste åren byggas ut att täcka landets samtliga kommuner.

FPB NU FULLVÄRDIG MEDLEM I HCK

Föreningen för psykotiska barn, FPB, invaldes vid årets årsstämma som fullvärdig medlem i HCK.

Efter en livlig debatt beslöt stämman att FPB i fortsättningen ska ha ett full medlemskap.

Vi hälsar den nya medlemmen i handikappgemenskapen välkommen.

SAMMA PRESIDIUM SOM FÖRRA ÅRET

Vid årets årsstämma omvaldes HCK:s nuvarande presidium. Bengt Lindqvist, Helena Frykstrand och Karl-Erik Karlsson kommer alltså även i fortsättningen att fungera som ordförande respektive förste- och andre vice ordförande.

Jag är övertygad om att framtiden kommer att bli hård, sade Bengt Lindqvist när han på presidiets vägnar tackade för det fortsatta förtroendet.

De närmaste åren kommer att bli intressanta med tanke på det organisatoriska arbete som ligger framför oss, fortsatte Bengt Lindqvist. Vi kommer att fortsätta att slå hårt mot dom som står oss emot. Vi kommer att fortsätta vårt arbete för att skapa ett samhälle för alla.

MEDLEMSAVGIFTEN

Årsstämman beslöt att medlemsavgiften till HCK ska öka med totalt 100 000 kronor. Självfallet gäller detta de 22 medlemsförbundens sammanlagda avgift. RLE:s medlemsavgift blir efter höjningen 1 250:--.

DEN UTSTRÄCKTA HANDEN

Låt oss fortsätta med den utsträckta handens politik sade Bengt Lindqvist om DHR, (De handikappades riksförbund", som i dag är ett förbund utanför HCK. DHR upptar alla sorters handikappade i sitt förbund). Ingen vinner något på splittring. Handikappade behöver varandra.

VÄST-TYSK DOM SKADAR HANDIKAPPADE

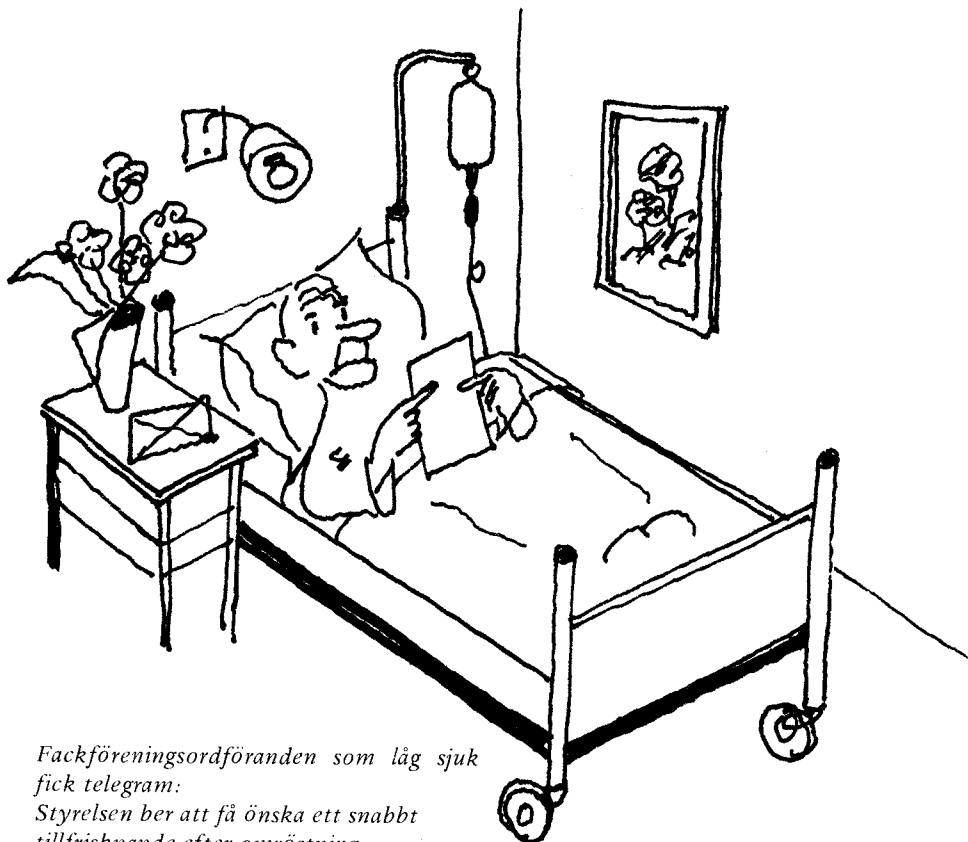
En Väst-tysk turist säger sig ha fått sin semester förstörd. Nu har hon domstolsut-

slag på att hon ska få ekonomisk kompensation för att hon "tvingats dela hotell med svenska rörelsehindrade".

Domstolsutslaget strider mot FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna.

Årsstämman uttalade sitt stöd för den namninsamling som de fyra förbunden för rörelsehindrade inom HCK nu startar som en protest mot domen.

Från RLE deltog Curt Bengtsberg och Rolf Fischer i årsstämman.

*Fackföreningsordföranden som låg sjuk fick telegram:
Styrelsen ber att få önska ett snabbt tillfrisknande efter omröstning med siffrorna 6-2*

RIKSMÖTET

Det är, som bekant, riksmötesår i år. Mötet hålls på Konferens-Center Oxen i Söderhamn lörd. 13 sept. kl. 13.00. Gävleavdelningen står för värdskapet.

Motioner och förslag till riksmötet kan lämnas in av såväl lokalavdelningar som enskilda motionärer. Tiden för inlämnandet utgår 13 juli.

Sedvanliga förhandlingar kommer att hål-

las. Däri ingår bl.a. val av funktionärer. Det sägs från valberedningens sammanhållande Carl Aspling att såväl ordföranden som sekreteraren har förklarat att de lämnar sina poster. Calle mottar därför med tacksamhet alla tips om ersättare.

Vid mötet kommer att i repris visas ett par filmer om laryngektomi. Efter mötet aväts en subskriberad middag.

Dubbel-chansen, Handikappförbundens Rikslotteri 78-79, Som RLE deltog i tillsammans med ett antal andra HCK-anslutna förbund, gav inte den förstärkning i kassakistorna som vi hade hoppats på.

Som vi minns stoppades lottförsäljningen. Tredjedelen av de 2,4 miljoner lotterna hade sålts, när man upptäckte att tillverkaren av lotterna, en engelsk firma, hade slarvat. Bl.a. hittades två lotter med samma nummer.

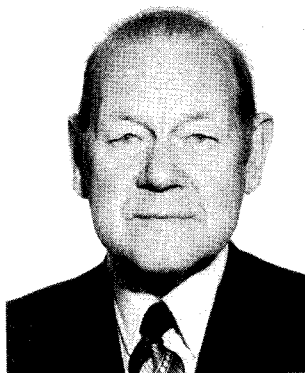
Den engelska firman krävdes på skadestånd och en uppgörelse har numera kommit till stånd. Enligt denna betalas ut en summa av 500.000:— som efter avdrag för omkostnader kommer att fördelas mellan de deltagande förbunden. Behållningen efter avdrag för bl.a. advokatarvode blir 170.000:— att fördela mellan de deltagande förbunden. Av detta kommer, såvitt det hittills sagda gäller, RLE att få ca 7.000:—.

PIONJÄR AVGÅR

Vid Stockholms-avdelningens årsmöte lämnade Harald Eriksson, p.g.a. sjukdom, ifrån sig ordförandeklubban efter nära tio år som ordförande.

Harald var en av de aktivaste när Stockholms Laryngektomerades Förening (SLEF) bildades 1968 och blev vald till ordförande. När dåvarande riksföreningen med säte i Göteborg ombildades 1972 bytte SLEF namn och blev RLE's Stockholms-avdelning och Harald var fortfarande vid rodret.

Med sina många kontakter ute i samhället och sin gedigna kännedom om vårt handikapp, var han många till värdefull hjälp genom kurser, resor och uppsökande verksamhet.

År 1974 gjorde han ett uppehåll, men kom igen 1976 och jobbade vidare fram till i våras när han blev svårt sjuk.

Det är med stort vemod man ser en man som Harald slås av sjukdom och tappa sin forna kraft och därför nödgas dra sig tillbaka till ett passivare liv än vad personligheten betingar.

Jag vet att många med mej vill sända Harald en tacksamhetens tanke för allt han utträttat i RLE och önska honom en god bättring.

Rolf Fischer

- Vad gjorde ni i skolan idag?
- Vi fick lära oss göra krut
- Och vad skall ni göra i skolan i morgon?
- Vilken skola?

ATT LEVA MED BLÖDARSJUKA

Vad är blödarsjuka?

Blödarsjuka är en ärftlig sjukdom. Sjukdomen karaktäriseras av att blodets förmåga att koagulera, eller på vanlig svenska "levra sig", är nedsatt. För att blodet ska levra sig, så att en blödning stoppar, fordras en samverkan mellan olika koagulationsfaktorer. Om man saknar något av dessa ämnen så leverar sig inte blodet som det ska. Blödaren ärver en oförmåga att hjälpa sig själv, att bilda någon av de här koagulationsfaktorerna. Och blodet koagulerar alltså inte på samma sätt som hos friska.

Många lever i den villfarelsen att en blödare är likamed en person som förblöder när han biter sig i tungan eller skär sig i fingret. I själva verket är det inte så. Ett ytligt skärsår läker förhållandevis lätt. Det verkliga problemet är de inre blödningarna. De kan uppstå genom att blödaren slår, vrickar eller sträcker sig men även "spontant". Den vanligaste typen är den som uppstår i leder och muskulatur. Och det är dessa som verkligen ställer till besvär för blödaren! När en blödning uppstår i en led medför det också att ledfunktionen gradvis försämras. Det läcker nämligen ut blod i ledrummet, blodkropparna går sönder och det blir retning i leden. Det gör inte bara mycket ont, det påverkar också brosket i leden. Och när brosket förstörs ger det felaktig ställning i lederna och hinder i rörlighet.

Blödaren kan alltså få ännu ett handikapp. Han kan bli rörelsehindrad.

Blödarsjukan, indelas i Hemofili A och B samt von Willebrands sjukdom.

Blödarsjukan indelas ytterligare i olika svårighetsgrader beroende på hur stor mängd av bristfaktorn som återfinnes i blodet:

Form av hemofili A och B	Halt av bristfaktor
Svår form	Mindre än 1 %
Möderat form	1 – 4 %
Mild form	5 – 25 %
Von Willebrands sjukdom	
Svår form	
Mild form	

En frisk person kan anses ha en faktorhalt av 100 %. Detta är dock ett beräknat medelvärde, och de individuella variationerna även hos friska personer är stora. Det finns fler varianter av blödarsjuka men de är de mest vanliga.

I sammanhanget bör också nämnas att von Willebrands sjukdom drabbar både män och kvinnor.

Sjukdomen har liknande symtom som vid blödarsjuka A och B men dessutom förekommer det blödningar från slemhinnor och näsblödningar och för kvinnorna svåra menstruationsblödningar.

Hur upptäckts sjukdomen?

I flera familjer finns anlaget för blödarsjuka utan att några sjuka barn har fötts i mannaminne. Då är man således ovetande om släktens anlag för sjukdomen. När det blödarsjuka barnet börjar "röra på sig" upptäcker man ibland blåmärken på bälgen, i ansiktet eller någon annanstans på kroppen. Dessa blåmärken är vanligen lite "högre och tjockare" och mera avgränsade än hos icke blödarsjuka barn.

Likaså är det vanligt att blödning efter vaccination eller bett i tunga uppstår och blir vanliga orsaker för remiss till läkare. Vid misstanke på blödarsjuka remitteras barnet till något koagulationslaboratorium i Sverige. Där fastställer man typen av sjukdomen och svårighetsgraden.

Finns det någon hjälp mot blödarsjuka?

Det finns ingen "hjälp mot" som gör att en blödare helt plötsligt blir bra och aldrig mer besväras av sin sjukdom. Det finns dock sätt att behandla blödarsjuka både vid profylaktisk och akut vård. Men det är förenat med höga kostnader vilket också gör att många blödare idag får otillräcklig behandling.

Man kan genom att tillföra ett koncentrat av den eller de koagulationsfaktorer som saknas vid olika blödarsjukdomar, ordna så att koagulationsförhållandena blir mer

som hos en frisk person. Den här medicinen, som ges genom dropp, kommer ur blodplasma. Det betyder att det fordras blodgivare i tillräckligt antal för att få blodplasma att framställa blödarmedicinererna ur.

Sjukgymnastiken viktig

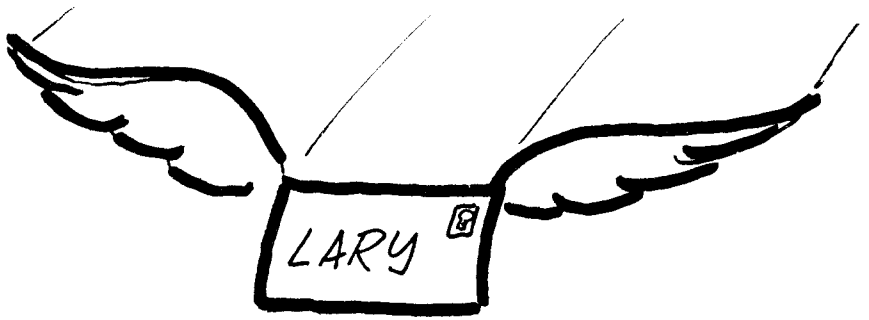
Blödarnas kanske största problem är ledblödningarna med nedsatt rörlighet som följd. Det är viktigt att den som är blödare gymnastiserar på ett bra sätt. Intresserade sjukgymnaster är en förutsättning för att man idag ska kunna hålla igång rörligheten. Är lederna dåliga, ställs kraven på en väl fungerande muskulatur desto högre. Det är naturligt om blödaren helst håller sig i stillhet när en led värker. En ihärdig sjukgymnast och en stor portion självdisciplin hos blödaren behövs för att träna värkande leder.

Är blödarsjuka ärftligt?

Blödarsjuka är ärftligt. Alltså kan man också säga att det är möjligt att utrota den. Genom att definitivt bryta arvskedjan. Men det är knappast realistiskt att tro att vi ska kunna göra det. Det vi kan göra är att bedriva en effektiv uppsökande verksamhet. Ta kontakt med de kvinnor som eventuellt kan vara anlagsbärare och stimulera dem att genom prov fastställa om de är bärare.

Saxat ur FBI's broschyr "ATT LEVA MED BLÖDARSJUKA"

MED POSTEN

RESA TILL MADEIRA

För några år sedan ordnade riksföreningen resor söderut på vintrarna. Jag hade själv förmånen att få följa med på en dylik resa och det minnet levde jag på så långt efteråt. Det är synd att resorna inte mera ordnas. Jag har försökt resa ensam men tycker att det var bättre när jag tillhörde en grupp med samma problem. Vi hade ju också en sjuksköterska med och det var tryggt och bra. Varför blev det inga resor mera? Jag skulle gärna betala vad min resa kostar.

H.A.

FULA STOMASKYDD

Varför är dessa stomaskydd som föreningen säljer så fula. Dom behöver väl inte vara vita. Det är så sjukhusaktigt och tråkigt. Jag såg någon som hade ett mönstrat ett med litet färg på. Var finns ett sådant att köpa?

Nils

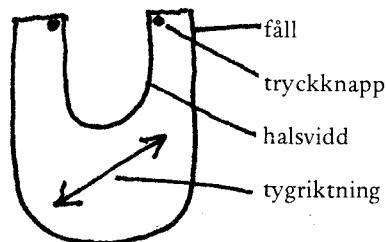
Svar: Jag ber att få instämma med föregående yttrande. Tyvärr kan jag inte svara på var de mönstrade finns att köpa, men om insändaren har någon hjälpsam bekant med sy-

Svar: De uteblivna resorna beror helt enkelt på att ingen institution velat skänka RLE erforderliga pengar. Vi fick två år från Allm.arvsfonden och ett år från Radiohjälpen drygt 20.000:-- per resa. Därigenom kunde vi ge stora subventioner till ett antal utlottade deltagare. Dessa tidigare bidragsgivare har förklarat att detta var en engångsföreteelse.

Red.

maskin går det bra att sy stomaskyddden hemma, av tygstuvar, till en billig penning. Se skiss.

Red.

elastiskt tyg av syntetmateriel är bra

APROPÅ TALKURSER

Linköpingsavdelningen av RLE har haft en tal- och rehabiliteringskurs, men om den skriver Carl Aspling på annan plats i tidningen, så jag skall inte orda så mycket om den, bara att den stärkt mig i min tro, att kurser inte behöver vara så uppstyltade och mastodonta för att ge det resultat vi önskar. Många kurser har jag deltagit i, både talkurser och andra. Ofta står ABF bakom (inget ont sagt om dem) de är skickliga arrangörer. Vi vet ju alla hur det är, kursen måste följa vissa normer och ha bestämd utformning för att ekonomiskt bidrag skall utgå.

Många med mig tycker nog att dessa kurser inte ger så mycket som vi önskar. Man sitter på föreläsningar från morgon till kväll, den ena specialisten avlöser den andra och proppar våra arma huvuden fulla med termer. Så får vi kanske en eller två timmars talträning med en logoped. Vi sitter en grupp kring ett bord, vi har inte haft tillfälle att umgås eller bekanta oss med varandra. Nu sitter vi där lite blyga för varandra, rädda att göra bort oss. Vad blir följden? Jo, det går dåligt att prata.

Så hade jag förmånen och den stora glädjen att få bli med till Finland 1978. Där fanns också specialister på flera områden, men kursen var upplagd på ett mjukare sätt. Vi umgicks mera och hade god tid att bekanta oss med varandra. Vad blev följden av detta? Jo, vi var mer avslappnade inför varandra när vi hade våra träningspass och talträningar för logopederna. Talet gick därför bättre, och det är ju talet som är det viktigaste för oss, eller hur?

Vad jag vill ha sagt med detta är att vi behöver inte så mycket expertis och dyra debattörer på våra talkurser. Det räcker

faktiskt med att vi har en logoped som kommer en dag och övar in ett program som vi sedan med en anhörigs hjälp kan öva på varje dag. Frågor om hjälpmedel och förbandsmaterial finns väl i varje avdelning någon, som kan så bra att han eller hon kan ställa upp som ledare för en frågestund. Det är viktigt att nya medlemmar får ta del av de rön, som de medlemmar som varit med längre har gjort. Det visar sig, att man lär väldigt mycket av varandra, på dessa diskussioner.

På vår kurs i Saxenborg hade vi en logoped från Falun som kom ut en dag och övade in ett program med oss. För många ser det kanske ut att vara väldigt lite talträning för en kurs på fyra dagar, men jag försäkrar att vi som var laryngektomerade talar inte så mycket på 14 dagar när vi går hemma som vi gjorde på dessa 4 dagar. Vi gick i grupp ut på promenad och pratade. Vi hade talövningar varje dag. Vi var en grupp som höll samman från morgon till kväll och pratade och pratade.

Vad som visat sig vara till glädje för båda parter är att make-maka får vara med på kurserna. De har också mycket att lära samtidigt som de är ett stöd för oss. Att få uppleva så underbar gemenskap som vi hade de dagarna på Saxenborg och se med vilken glädje alla gjorde sitt bästa. Det var något av det finaste man kan få vara med om.

Med varma hälsningar till alla vänner inom RLE från

Ann-Britt i Finspång

PROVINSIELLT

LINKÖPING

En hälsning från Linköpingsavdelningen och rapport om vad där sig tilldragit.

Först ett glädjande faktum att vi finns till, och trots avsöndringen till Kalmar jobbar vi oförtrutet vidare. Vi är inte hektiska, men dock i farten, nu senast på kurs i Dalarna.

Tack vare vetskap om ett toppenställe, goda kursuppslag och fina relationer med SMHI fick vi några givande och sköna dagar uppe på Saxenborg i Dalarna i samband med Kristihimmelsfärds-helgen. Strålände sommarväder och in-kvartering, trevliga medgäster. Resan ordnades med egna bilar.

Enligt ett väl upplagt arbetsprogram startade vi redan på torsdagseftermid-dagen -- LEK och ALLVAR.

Eftersom vi redan hunnit att "bekanta" oss var det bara att sätta igång med förs-ta kursinslaget "Information om hjälp-medel". Då vi hade "nya" med tog vi det i diskussionsform -- tog och gav.

Fredagen började med "grötlunken" som blev obligatorisk övriga morgnar, och därefter en heldag med logoped Margareta Karlsson från Falun och medlemmar från hennes distrikt. Efter ett av henne väl upplagt program fick vi en riktig genomkörare. Uppmjuk-ningar, avslappningsrörelser, gymnastik med röstövningar, talträning i grupp, allt sammantaget verkligen givande och lärorikt med arbetsmaterial som fortsät-tningsvis kan användas för egen träning.

Lördagsprogrammet innefattade "Grupp-samtal. Råd och rön. Vi lär av varandra. Hur informeras de anhöriga? Kan det göras bättre? Hur?" Efter en tur till DAN ANDERSSONS Luossastuga av-slutades dagen med trevlig samvaro med övriga gäster.

Söndag konstaterade vi att dagarna går fort när man trivs så och nu. Efter sed-vanliga morgonövningar var det dags att utvärdera kursdagarna. "Vad har varit bra? Vad kan göras bättre?" Så var det snart dags för hemresa.

Mycket mer kunde ordas om dessa fina dagar men vill som avslutning citera några rader från en av medlemmarna som tolkar vad vi alla tyckt och känt.

"En underbar samvaro var alltigenom rå-dande. Det gäller både allvar och för-ströelser, som väl kombinerat kom oss att känna oss lyckliga.

Första träffpunkten var Svampen i Öre-bro, där vi intog gemensam lunch och be-kantade oss med varandra. Den känsla av vänskap vi erfor var bestående kursen ut och blir säkerligen livslång.

Logoped Margareta från Falun lockade fram talförmågan i samband med gymnas-tiska rörelser, som på ett trevligt sätt före-nade nytta med nöje.

Grötlunk, skospromenader, tipsrundor och mycket goda måltider avlöste varand-ra på ett utomordentligt trivsamt sätt.

Nisse Munk sjöng och berättade om Dan Andersson vid Luossastugan, i hans hemby, Skattlösberg i Grangärdes Finnmarker.

Dessa fyra dagar, som bjöd på strålände solsken och värme avslutades där vi började, vid Svampen i Örebro med kaffe och dopp.

Ett tack som aldrig kan bli för stort, riktas till de kamrater som arbetat med och förverkligat denna kurs och samvaro".

Med bästa hälsningar från oss i Linköpingsavdelningen

Carl Aspling

UPPSALA

Sigfrid Östh, ordförande i Uppsala, rapporterar att avdelningen fyllt fem år. Årsdagen firades med middag och samkväm. Vid årsmötet omvaldes hela styrelsen. Medlemsantalet har ökat och är just nu 23 st.

Man planerar studieresor bl.a. till Hudinge Sjukhus för att få mera information om "annorlunda laryngektomi" (som försöksvis beskrevs i förra numret, dec. 79, av LARY).

Man har samarbete med Afasiföreningen genom kontaktmän från vardera föreningen. Samarbetet består i att man besöker varandras möten och bistår varann med råd i föreningsfrågor m.m.

KALMAR

RLE:s tionde lokalavdelning har bildats i Kalmar. Man har tidigare fungerat som en LE-klubb under Linköpingsavdelningen men har nu således fått RLE-styrelsens tillstånd att "stå på egna ben". Vi hälsar Kalmariterna välkomna i RLE-familjen och önskar lycka till!

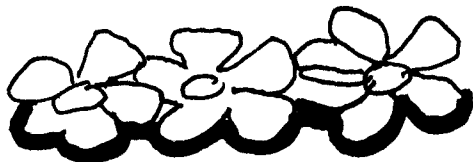
Man har redan hunnit hålla sex möten i år och planerat för ett stormöte 3 juni med olika aktiviteter. Bl.a. kommer informatörer, från skattemyndigheterna och talar om möjligheterna till avdrag vid deklaration, från försäkringskassan med upplysning om tillgängliga hjälpformer därifrån.

Ordförande i Kalmar är Hilmar Olsen, sekreterare Nils Berglund och kassör Gun Karlsson.

Avdelningen förfogar över en egen lokal. Man vill gärna ha utbyte med andra lokalavdelningar genom besök på varandras möten. Ett sådant utbyte har skett med Växjö och utfallit mycket positivt enl. Hilmar Olsen.

- Har du hört om gumman i Småland som bittade en krona, som hon tippade en rad för, och vann 300 000!
- Vilken tur!
- Ja, var det inte. Tänk att man kan bitta en krona i Småland!

Lokalavdelning presenteras

Vi kommer att presentera våra lokalavdelningar, en i varje nummer.

STOCKHOLMSAVDELNINGEN

Vår Stockholms-avd. är, som sammanslutning, den näst äldsta av våra lokalavdelningar. Den bildades hösten 1968 och överträffas i ålder endast av Göteborgs dåvarande LE-förening, som kom till redan i början på 60-talet.

Stockholms-avd. har ca 100 medlemmar. Antal möten är som regel åtta per år. Fyra på våren och lika många på hösten. Årsmötet hålls på våren, och årets sista möte är luciafesten i december. Ibland kombineras ett möte med en resa. De senaste åren har resmålet varit Åland. Båtarna har konferensrum där mötet kan hållas och dessutom har de sitt berömda smörgåsbord m.m. . .

Avdelningen har ingen egen möteslokal, så man brukar använda Mariahissens trevliga lokaler med anor från sekelskiftet och magnifik utsikt över Riddarfjärden. Lokalerna hette i början av seklet Café De Süd och frekventerades av dåtidens kulturella kändisar, t.ex. August Strindberg.

Vid årsmötet i år valdes till ordförande Carin Cedin. Carin har före pensioneringen varit verksam som hemsamarit och har föreningsvana från olika poster inom socialdemokraternas lokala verksamhet.

Till sekreterare valdes Rune Frejborg, som fortfarande är yrkesverksam. Han jobbar som kontorist på Länkarnas kansli sedan många år.

Kassören Stig Bjärkestad omvaldes. Stig var lokförare vid SJ under sin tid som förvärsarbetande.

Vi frågar Carin om hon har något att säga om framtiden i föreningen?

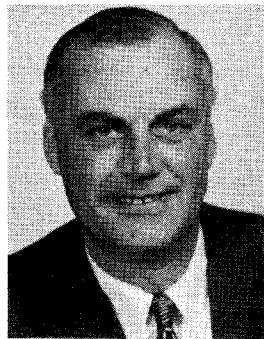
— Ja, vi kommer med några små nyheter. Det skall bli mera underhållnings- och informationsinslag på våra möten. En trevlig samvaro har ett stort egenvärde. Den ökade kostnaden tänker vi finansiera bl.a. genom att spara in portokostnader för kallelser till varje möte. Vi kommer att skicka ut ett program för hösten och ett

Carin

Rune

Stig

för våren, med alla mötesdagarna angivna på en gång. Det ger åtskilliga hundralappar till trevligare saker. — Mötesdagarna för hösten 80 är redan bestämda till 11 sept, 23 okt och 11 dec.

Vi kommer också att inleda ett samarbete med den terapiverksamhet som finns, även den, i några av Mariahissens många lokaler.

Ytterligare en nyhet är att vi har inrättat en "servoxbank" dit de kan vända sig som fått problem med sin röstgenerator och behöver en låneapparat.

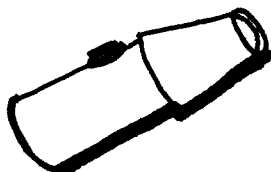
LARY tackar Carin och önskar all lycka med föreningsarbetet.

SERVOXBANK

En servoxbank har inrättats för dem i Stockholms-avdelningen som snabbt behöver en låneapparat.

Ring 36 41 48 (Carin Cedin) eller 0758/115 77 (Logoped Britta Hammarberg)

LUFTEN KÄNNIS TORR
HÄRINNE!

DET HAR JAG INTE TÄNKT PÅ
FÖR JAG HAR JU Stom-aid

DEN FUNGERAR
SOM EN NÄSA!

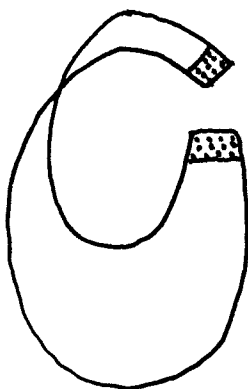
LARY ÖKAR

Lary har fått ökat utrymme i RLEs budget. Det betyder att vi i fortsättningen kan vänta oss flera nummer per år än tidigare. Minst två och högst fyra enligt styrelsens beslut. Vi kan även vänta oss en stegvis uppsnygning av tidningens utseende.

Vi kommer också att ta annonser och hoppas därvid få hjälp av våra lokalavdelningar med anskaffningen annonspriset är 850:—/helsida, 550:—/halvsida och 350:— för 1/3-sida.

Du får behålla 20 % av beloppet för egen räkning.

Det skulle också vara trevligt med flera insändare. Skriv och fråga om något du funderar på eller om Du har något att berätta. Vill du vara anonym garanteras att ditt namn inte lämnas ut till någon. Det stannar mellan dej och redaktören. Nog är det väl *något* som du tycker är dåligt och borde ändras på. Eller kanske du har någon solskenshistoria att dela med dej av. Hör av dej. Våra spalter är öppna!

STOMASKYDD

Stomaskydd av textil med kardborrslås kan du numera köpa genom din lokalavdelning.

Stomaskyddet finns i olika halsvidder. Pris c:a 15:—.

Tala med "Kontaktmannen" i din lokalavdelning, se förteckningen i slutet av tidningen.

PS Stomaskyddet Stom-aid (se annons) kan numera skrivas ut kostnadsfritt, som förbrukningsartikel inom flera län. Fråga din logoped.

Prenumerera på HANDIKAPPSAMVERKAN

Den samlade handikapprörelsens egen tidning, som utges av Handikappförbundens Centralkommitté, HCK. HCK är ett samarbetsorgan mellan 22 olika handikapporganisationer.

Handikappsamverkan behövs för att

- belysa de övergripande handikappfrågorna
- hårdhänt granska vad olika instanser gör i samhället som rör handikappades situation
- driva den samlade handikapprörelsens krav.

Handikappsamverkan är ett viktigt komplement till din egen förbundstidning.

Tidningen utkommer med 10 nummer per år och kostar 50:– för 1980. Men om din handikappförening gör en kollektivprenumeration kostar den bara 25:–.

Sätt in pengarna på HCK:s postgiro: 65 75 30 – 2.

I kassan på varubuset stod en man med en back öl. Mitt ibland ölet fanns en flaska sockerdricka vilket fick kassörskan att fråga:

- Den där läskflaskan, skall den vara med?
- Ja, min fru är så vansinligt förtjust i sockerdricka!

GEMENSAMT MÄRKE

Danmarks LE-förening har sedan några år haft detta märke att bäras av föreningens medlemmar. Danskarnas ordförande Svend-Åge Toldsted föreslår att märket blir gemensamt för de nordiska länderna.

TEKNISKA HJÄLPMEDEL

INTONATOR

Intonator är ju namnet på den röstgenerator, som Tekniska Högskolan arbetar på att utveckla.

Intonatorn består av tre sammankopplade delar, en batterilåda att bära i fickan, en vibrator i band om halsen och en manöverenhet som hålls i handen.

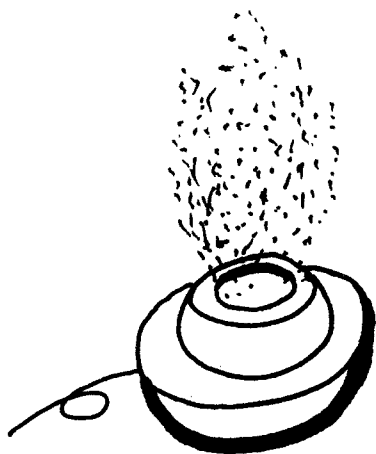
Här likväl som på andra områden går utvecklingen fram stegvis, säger civilingenjör Karoly Galyas, som leder projektet.

En tid har vi bromsats upp därför att det varit problem med vibratordelen. Den har gett för mycket störande "biljud" och

dessutom har det varit svårighet att hitta ett sätt att få den att ligga an mot halsen.

Man har nu hittat en lösning på vibratoproblemet och det har medfört att utvecklingen i övrigt även fått en puff framåt. Sålunda arbetar man nu också på att förbättra manöverenheten. Ljudvolym och tonhöjd har tidigare haft varsitt reglage. Dessa två funktioner tror man nu att det går att sammanföra till samma "knapp", vilket kommer att göra Intonator betydligt enklare att använda.

Vi väntar med intresse på den färdiga apparaten.

Professorskan till sin man:
– Jag har hittat ditt paraply!
– Var då?
– På bittegodsmagasinet
– Konstigt, där kan jag inte påminna
 mej att jag har varit . . .

LUFTFUKTARE

Önskar någon medlem i RLE låna luftfuktare så kontakta RLE:s kansli tel. 08/50 50 18.

Ingen nyra, bara fraktkostnad!

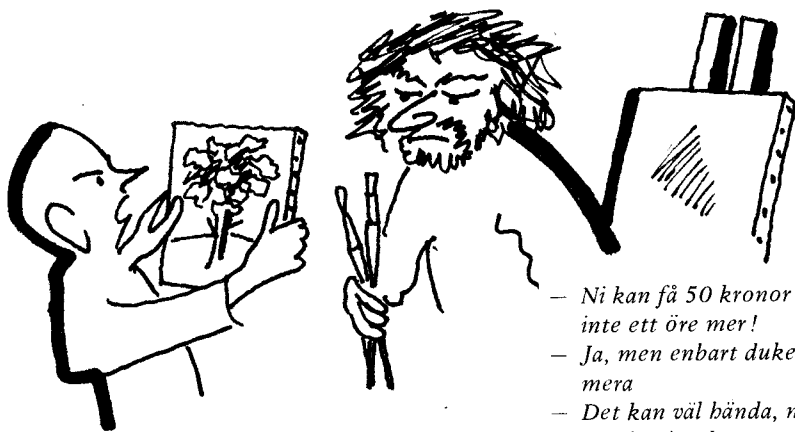

BLI MEDLEM! STÖD VÅRT ARBETE!

Du som vill veta mer om RLE eller vill bli medlem kan ta kontakt med närmaste lokalavdelning. Vem som vill kan bli medlem. Sätt in 25:– på postgiro nr 85 17 54 – 2 och Du är stödjande medlem. Lary kommer som extra kvitto på pengarna.

Kontaktmän för lokalavdelningarna:

Gävle: Siv Baglien, Industrivägen 5, 820 20 Ljusne	tel. 0270/686 32
Göteborg: Eric Hermansson, Gitarrgatan 1, 421 41, Västra Frölunda	tel. 031 /47 87 63
Kalmar: Hilmar Olsen, Södra Långgatan 16–18, 392 32 Kalmar	tel. 0480/104 42
Linköping: Carl Aspling, Svartågatan 27, 573 00 Tranås	tel. 0140/129 47
Lund: Sven Selander, Kastanjegatan 72, 213 62 Malmö	tel. 040 /94 08 28
Stockholm: Carin Cedin, Tornbacken 3, 163 54 Spånga	tel. 08 /36 41 48
Sundsvall: Ture Berglund, Västergatan 33 A, 852 49 Sundsvall	tel. 06 /15 80 42
Uppsala: Sigfrid Östh, Ymergatan 22 b, 753 25 Uppsala	tel. 018 /14 05 32
Växjö: Allan Eriksson, Furutåvägen 12 A, 352 54 Växjö	tel. 0470/821 92
Örebro: Arne Folkerman, Västmannagatan 9, 703 42 Örebro	tel. 019 /11 46 45

- Ni kan få 50 kronor för tavlan, inte ett öre mer!
- Ja, men enbart duken kostar mycket mera
- Det kan väl hända, men då var den ju obegagnad

LARY

Ansvarig utgivare: Karl-Erik Eriksson
Redaktör: Rolf Fischer
Layout och teckningar: Rolf Fischer
Tidningens adress: Mönjestigen 23
141 44 HUDDINGE Tel. 08/711 22 03

UTGIVEN AV RIKSFÖRENINGEN FÖR LARYNGEKTOMERADE

Kom ihåg "LARYNG – FONDEN

Vår fond instiftades 1977 och fick officiellt följande namn: "Laryngektomerades Gåvo- och testamentsfond". Populärt kallar vi den LARYNG – FONDEN.

Influtna medel skall användas, om donator ej annat föreskriver, till rehabiliteringsåtgärder för behövande inom RLE.

De inkomna medlen skall fonderas tills den uppgår till 20.000 kr. Därefter kan räntan utdelas till bidragssökande efter behovsprövning.

Fonden förvaltas av RLE:styrelsens arbetsutskott och firmatecknas av två av dess ledamöter i förening. Arbetsutskottet behandlar de inkomna bidragsansökningshandlingarna.

Fonden revideras av RLE:styrelsens revisorer.

Delar av ovanstående upprop har tidigare varit infört i dessa spalter men då alldeles för få bidrag hittills influtit, vill vi ännu en gång påminna om fondens existens.

Det vore ju underbart, om vi snart finge tillfälle, att varje år kunna utdela omkring ett par tusen kronor som ett litet bidrag för en konvalescens eller rekreation till någon, som är i behov av detta stöd. En veckas avkoppling eller så kan göra underverk.

Sprid kännedom om vår fond till vänner och bekanta, och kom gärna själv med ett bidrag.

Låt oss enas om kära Larynger att hälsa det nya decenniet 1980 välkommet genom att vi alla, var och en, insända minst 10 kronor till vår fond. Det skulle bli 5.000:– kronor det. Må vi dessutom fira våra födelsedagar till tack att vi lever, genom att ihågkomma vår fond med en gåva.

Ni önskas alla en trevlig sommar!

Harald Ryfors
v.ordf.

Tänk På Vår Fond!
Postgiro 91 82 58 – 5